

Proiectarea unei noi arhitecturi a sistemului bancar în condițiile globalizării financiare

Ioan I. Bari
REi-ASE

Globalizarea instituțiilor financiare s-a accelerat în ultimii zece ani, cu importante implicații pentru stabilitatea financiară. De asemenea, globalizarea face întregul sistem financiar mult mai rezistent în fața evenimentelor extreme. Dezvoltarea legăturilor internaționale în interiorul și dintre instituții poate face eventualele crize mult mai ușor de surmontat. Sistemele financiare pot acum fi mult mai eficiente în împărțirea riscului precum și în transmiterea șocurilor (Gieve, 2006a). Ca urmare, crizele pot fi mai puțin obișnuite și mai severe.

Deși nici un indicator nu poate capta în întregime globalizarea instituțională în toate aspectele și formele sale, unul care poate ilustra acest fenomen este volumul fuziunilor și achizițiilor transnaționale în sectorul financiar¹. Așa cum rezultă din **Tabelul 1**, activitatea de fuziuni și achiziții în sistemul financiar a crescut rapid din anul 2000, de la mai puțin de 1% până la aproape 40% din valoarea totală a fuziunilor și achizițiilor dintre 1997 și 2006. În aceeași perioadă, instituțiile financiare din țările în curs de dezvoltare s-au dezvoltat devenind ținte atractive în domeniul fuziunilor și achizițiilor. Până în anul 2006, aproape un sfert din fuziunile și achizițiile financiare transnaționale (respectiv 10% din totalul fuziunilor și achizițiilor) au implicat instituții din afara țărilor dezvoltate. Consolidarea transnațională a fost în special activă în Europa, urmând deregularea substanțială a activității economice atât în piața financiară cât și cea nefinanciară și adoptarea monedei euro. Progresele înregistrate în procesarea informațiilor, telecomunicații și tehnologiile financiare au jucat un rol important în urgentarea globalizării instituțiilor financiare.

De exemplu, inovarea tehnologică în domeniul managementului riscului, suportul back-office și procesarea tranzacțiilor a permis băncilor și altor instituții un mai bun management al riscului și scăderea costurilor, fără o proximitate geografică a clienților. (Berger and others, 2003). Piețele emergente au fost văzute ca oferind oportunitatea unor afaceri mai rapide și profit în creștere, în special datorită subdezvoltării relative a piețelor lor financiare și a instituțiilor. Pentru multe dintre țările europene emergente, oportunitatea unei integrări

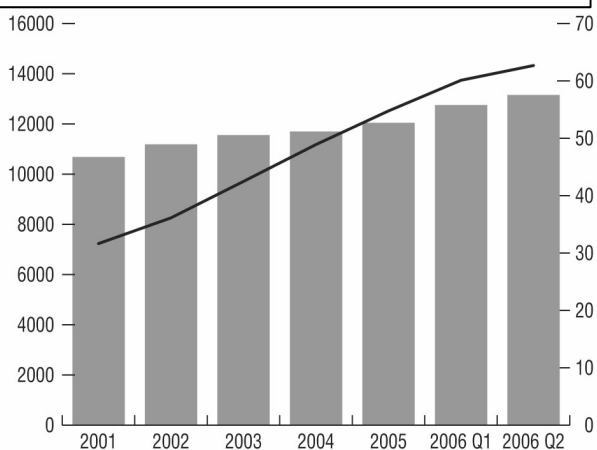
¹ BIS Committee on the Global Financial System (2004) și Moshirian (2006).

economice în UE – incluzând accesarea la UE și eventuala apartenență la zone euro – a fost o forță conducătoare semnificativă în această privință. În plus, asemenea state au trenduri demografice sau socioeconomice care este de așteptat să încurajeze economiile pe termen lung, care este relevantă, de exemplu, în domeniul industriei asigurărilor.

Tabel 1. Industria financiară a fuziunilor și achizițiilor (M&A), 1996–2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>(în miliarde de dolari SUA)</i>											
După regiuni											
Țări dezvoltate	76,4	238,9	477,5	362,0	459,5	306,0	215,0	302,1	442,1	513,0	778,5
Transfrontaliere	0,3	0,0	8,3	4,9	56,2	79,6	93,1	80,0	117,9	174,9	273,8
Restul lumii	2,7	4,8	23,7	16,2	42,5	70,2	44,1	28,8	57,3	85,3	124,1
Cross-border	0,0	0,2	0,0	2,0	8,5	29,5	17,6	14,8	22,2	54,6	85,6
Total	79,1	243,7	501,2	378,2	502,0	376,1	259,1	330,9	499,4	598,2	902,5
Cross-border	0,3	0,2	8,3	6,9	64,8	109,1	110,6	94,9	140,1	229,4	359,5
<i>(în procent din total)</i>											
Achiziții și fuziuni transfrontaliere											
Țări dezvoltate ¹	0,3	0,0	1,7	1,3	11,2	21,2	35,9	24,2	23,6	29,2	30,3
Restul lumii	0,0	0,1	0,0	0,5	1,7	7,8	6,8	4,5	4,5	9,1	9,5
Total	0,3	0,1	1,7	1,8	12,9	29,0	42,7	28,7	28,1	38,4	39,8

Figura 1. Împrumuturi și depozite străine ale băncilor care raportează către BIS

Source: Bank for International Settlements (BIS).
 Note: Foreign loans and deposits of BIS reporting banks are represented in percent of private sector credit (bars measured on right-hand axis) and in billions of U.S. dollars (solid line measured on left-hand axis).

Sursa: Bloomberg L.P., 2007

Notă: Include doar tranzacțiile în care atât ținta cât și achizițorul sunt clasificate ca instituții financiare.

Australia, Canada, Japonia, Noua Zeelandă, Statele Unite și Europa de Vest.

Sectorul bancar încotro?

Dintre toate tipurile de instituții financiare, băncile

lulie 2007

sunt cele mai active în captarea atenției internaționale. O măsură a internaționalizării rapide a sistemului bancar în ultimii ani o reprezintă numărul în creștere a împrumuturilor și depozitelor făcute în exterior. **Figura 1** arată acest trend. Creșterea deținerilor din străinătate a fost mai rapidă în special în Europa de Est, unde ponderea veniturilor bancare sub control străin a crescut de la 25% în 1995 la 58% în 2005 și în America Latină, unde această pondere s-a ridicat de la 18 la 38% din totalul veniturilor bancare. În contrast, internaționalizarea sistemului bancar a fost mai lentă în Africa, Asia și Orientul Mijlociu¹. Cele mai multe dintre afacerile celor mai mari 90 de bănci din lume sunt încă în țara de origine, deși există mari diferențe între băncile individuale și între regiuni. Instituțiile bancare cu cartierul general în America de Nord și regiunea Asia Pacific tind să fie mult mai mult orientate către piața internă, în timp ce băncile europene sunt de departe mult mai internaționalizate pe medie, chiar în afara marilor lor interese intra-europene.

Orientarea strategică a băncilor regionale de asemenea variază considerabil. În timp ce unele bănci au o prezență puternică în mare parte dintre piețele dezvoltate dintr-o anumită zonă, altele își concentrează activitățile într-un grup select de țări în interiorul unei regiuni. Al treilea grup este cel al băncilor care își orientează mare parte din afaceri în piețe emergente.

Globalizarea instituțiilor bancare din piețele emergente și în curs de dezvoltare

Așa cum am arătat mai înainte, ponderea sectorului de achiziții și fuziuni financiare în piețele emergente a crescut semnificativ. Ca urmare, băncile străine au devenit jucători dominanți în cele 10 state membre care au aderat la UE în 2004, de exemplu, și au realizat 77 % din totalul veniturilor sectorului bancar la finele anului 2005². În mod asemănător, în Mexic, băncile străine au realizat peste 75% din totalul veniturilor bancare. Totuși, acest trend nu este uniform, iar într-un număr de alte țări – precum Indonezia, Israel, Malaiesia, Arabia Saudită și Thailanda – pătrunderea băncilor străine a stagnat din 1999³. În ultimii zece ani a avut loc o transformare a rolului băncilor străine în piețele emergente. În primul rând, în timp ce marile bănci internaționale și-au continuat expansiunea în piețele selectate, un număr de bănci de mărime medie au început de asemenea să devină active peste granițe de la jumătatea anilor 90, în special în țările emergente

¹ De remarcat că aceste date reflectă doar instituțiile cuprinse în baza de date Fitch-ICBA/BankScope și este posibil să fie nereprezentative pentru unele țări

² European Central Bank, 2005

³ BIS, 2006

europene. Acest fapt a reflectat oportunitățile limitate de expansiune și competiția în creștere pe piețele interne, precum și posibilitatea de a face profituri mari pe piețele gazdă. Pe de altă parte, a existat o orientare semnificativă către activitățile de pe piața internă a băncilor din țările emergente. În mod obișnuit, băncile străine se concentrează în principal pe asigurarea de servicii financiare clienților corporativi internaționali în țările gazdă, dar în prezent există un accent în creștere pe împrumuturile pentru persoane fizice¹.

În America Latină și statele emergente din Europa, de exemplu, participația în creștere a băncilor străine pe piețele locale de credit a fost atribuită majorării cererii interne.

În al treilea rând, deși cele mai multe dintre băncile care intră în țările în curs de dezvoltare sunt din țările industrializate, bănci din alte țări în curs de dezvoltare au devenit, de asemenea, recent, activi ca investitori. În 2005, 27% din toate băncile străine din țările în curs de dezvoltare erau deținute de o bancă din altă țară în curs de dezvoltare în timp ce aceste bănci dețineau 5% din veniturile totale.

Tabel 2. Activitățile transfrontaliere ale 90 dintre cele mai mari bănci, 2005 (ponderile activității geografice, în procente)

	Ponderea activităților în:		
	Țara de origine	Restul regiunii	Restul lumii
Bănci din:			
America de Nord (20 bănci)	77	8	15
Europa (50 bănci)	55	24	21
Asia și Pacific (20 bănci)	86	5	9

Sursa: Calcule FMI bazate pe datele de la BankScope și rapoartele anuale ale băncilor pentru 2005.

Notă: "Regiunea" este definită ca America de Nord, Europa, și Asia și Pacific, respectiv. Ponderile geografice ale activităților bancare sunt calculate ca o medie a procentelor veniturilor totale și salariați într-o regiune dată sau o țară. Această abordare urmărește metodologia "indexului transnationalității," dezvoltat de Sullivan (1994), și mai recent calculat de Schoenmaker and van Laecke (2006) pentru 60 din băncile de top ale lumii. Folosind aceeași metodologie, ponderile activităților sunt calculate aici pentru 50 din cele mai mari bănci europene, 20 bănci din Asia-Pacific și 20 bănci din America de Nord.

În special în țările în curs de dezvoltare cu venituri reduse, importanța băncilor străine din țările în curs de dezvoltare este foarte mare (47% din băncile

¹ IMF, 2006a, Chapter II

străine din punct de vedere al numărului și 27% din punct de vedere al veniturilor). Mai mult, acest tip de instituții bancare străine este puternic concentrat la nivel regional. La fel ca în cazul cu intrări străine de bănci din țările industrializate, investițiile directe ale altor țări în curs de dezvoltare tind să fie conduse de integrarea economică, limba comună, și vecinătate. Totuși, băncile din statele în curs de dezvoltare tind să investească în țări mici cu instituții slabe, unde băncile din țările industrializate nu sunt de dorit să ajungă, mai ales din cauză că băncile din țările în curs de dezvoltare au un avantaj competitiv în statele cu un cadru instituțional slăbit ¹.

Cum este influențată stabilitatea sectorului financiar de globalizarea instituțională?

Există o diversitate de motive pentru ca, în mare parte, creșterea globalizării instituțiilor financiare să aducă beneficii sectorului financiar. Se poate pune întrebarea dacă stabilitatea sistemelor financiare ar putea fi mult mai vulnerabilă la șocuri în circumstanțe extreme, datorate interconectării în creștere de la nivel internațional.

Globalizarea instituțională aduce potențiale beneficii asupra stabilității financiare, printre care:

- Diversificarea câștigurilor provenite dintr-o volatilitate mai redusă prin reducerea expunerii la condițiile de piață internă
- O profitabilitate în creștere a operațiunilor din străinătate datorită aplicării unor tehnici mult mai sofisticate
- Practici de management al riscului îmbunătățite transferate către operațiunile din străinătate
- Un acces îmbunătățit la piețele internaționale pentru finanțare
- O lichiditate mai bună pentru investiții și operațiuni de *hedging*
- Un acces mai mare către instrumentele de *hedging* și portofolii mult mai diversificate.

În plus, țările emergente ar trebui să beneficieze la o scară mult mai largă de cunoștințe și tehnologii prin intermediul instituțiilor financiare străine. Pe de altă parte, există un număr de potențiale probleme. În particular, instituțiile de origine se pot extinde într-o manieră care irosește capitalul sau pierde “concentrarea” pe piețele interne din punct de vedere al așteptărilor pe piața equity (de ex. În cazul în care tehnicile bancare și produsele nu sunt de fapt transferate corespunzător către piețele gazdă specifice sau dacă managementul nu este suficient de bine adaptat pentru condițiile de piață gazdă).

¹ Claessens and van Horen, 2007.

Consolidarea și diversificarea sectorului bancar din zona euro

De la începutul anilor '90 până în prezent s-a remarcat un proces de consolidare bancară continuă în zona euro. Numărul instituțiilor de credit din zona euro a scăzut de la aproximativ 9.500 în 1995, la 6.400 în 2004. Acest proces nu a fost însă uniform, țările cu un număr mai mare de instituții de credit cunoscând o consolidare mai extinsă.

În pofida scăderii numărului de bănci, cel al sucursalelor a rămas destul de stabil sau chiar a crescut în majoritatea țărilor din zona euro. O restructurare a sectorului bancar este evidentă sau posibilă doar în cazul în care a avut loc o consolidare a rețelei de sucursale. Modelul observat până acum sprijină punctul de vedere care susține că fuziunile și achizițiile au constituit principalul factor determinant al consolidării și nu restructurarea (sucursalelor). Cifrele privind fuziunile și achizițiile sunt edificatoare. În 1991 această activitate a cunoscut o creștere importantă, care a coincis cu semnarea Tratatului UE și s-a menținut la un nivel înalt până în 2004. Majoritatea fuziunilor și achizițiilor au avut loc pe plan local. Acesta este motivul pentru care, inițial, fuziunile și achizițiile au implicat instituții mai mici. Abia din perioada 1998-2000 au fost efectuate tranzacții importante între bănci și societăți de asigurare. După 2000, evoluții relativ defavorabile ale pieței bursiere și continua incertitudine de pe piață au dus la o reducere a activităților de fuziuni și achiziții și a volumului acestor tranzacții (care a rămas totuși superior celui de la începutul anilor '90).

Cu toate că au fost în număr mai mic, tranzacțiile transfrontaliere de fuziuni și achiziții au cunoscut o majorare și au asigurat băncilor din zona euro o prezență internațională mai mare, permițându-le o diversificare a riscurilor specifice țării și regiunii și o sporire a veniturilor. În medie, sucursalele și filialele străine reprezintă cam 15 % din piața bancară din zona euro.

Această pondere este foarte diferită pe diverse piețe și a înregistrat o ușoară tendință de creștere. Evoluția este sprijinită și de creșterea activității bancare transfrontaliere (credit și depozite), care oferă băncilor posibilitatea de a beneficia de oportunitățile de diversificare fără costuri mari legate de înființarea unei unități operative pe plan local. Asigurarea de servicii bancare transfrontaliere în cadrul zonei euro a fost încurajată în mod clar de introducerea euro în 1999, favorizând în special activitățile bancare, cum ar fi: creditele interbancare, creditele sindicalizate și alocările de active. Volumul creditelor transfrontaliere pentru populație și atragerea de depozite au continuat și ele să crească, cu toate că nivelul lor este relativ scăzut.

Multe bănci din zona euro fac parte din grupuri financiare mai mari sau din conglomerate. Un conglomerat financiar este format dintr-un grup de entități ale

căror activități principale sunt cele financiare și ale căror entități supuse reglementării desfășoară, într-o măsură semnificativă, cel puțin două activități bancare, de asigurare și de emitere de titluri. Combinația dintre activitățile bancare și cele de asigurare într-o instituție de servicii financiare s-a dovedit o reușită, numărul unor astfel de instituții înregistrând o creștere însemnată pe plan internațional. În perioada 1985- 2004 în zona euro s-au înființat mai multe grupuri de *bankassurance* printr-o serie de fuziuni și achiziții, procesul fiind de anvergură în perioada 1999-2001. Majoritatea tranzacțiilor au fost inițiate de societăți de asigurare care căutau unități bancare pentru a-și vinde produsele și a-și diversifica sursele de venituri. Fuziuni și achiziții intersectoriale (instituții financiare naționale) implică de multe ori valori ale tranzacțiilor mai mari decât cele transfrontaliere. Aceasta ar putea sugera că vânzarea produselor este un motiv mai puternic pentru fuziuni și achiziții decât diversificarea geografică a surselor de venituri.

Schimbările în mediul extern (inclusiv în domeniul reglementării, al tehnologiei și în cel macroeconomic) au contribuit și ele la consolidarea sistemului bancar. De la mijlocul anilor '80, liberalizarea și descentralizarea sectorului financiar din UE au fost însemnate, creându-se astfel un mediu mai competitiv, care a facilitat consolidarea instituțiilor de credit. Privind în perspectivă, noul Statut European al Companiilor ar putea favoriza continuarea consolidării, prin faptul că oferă băncilor posibilitatea de a funcționa în cadrul unui set de reguli comun pentru UE, alături de diferite regimuri naționale. Astfel, s-ar acorda băncilor o modalitate concretă de restructurare transfrontalieră, cum ar fi schimbarea sediului sau raționalizarea structurilor unui grup financiar.

De la mijlocul anilor '80, majoritatea țărilor membre UE și-au descentralizat piețele financiare, încurajând băncile din zona euro să-și extindă domeniul de activitate la investiții bancare, gestionarea activelor și asigurări, stimulând prin aceasta consolidarea intersectorială.

Crearea Uniunii Economice și Monetare (UEM) a obligat băncile să-și reconsidere orientarea strategică, ceea ce a dus la o creștere a gradului de internaționalizare și diversificare geografică. Practicile bancare au devenit astfel mai uniforme și stabilirea prețurilor mai transparentă. Ca urmare, în zona euro, costurile au scăzut, iar lichiditatea asigurării titlurilor a crescut, favorizând dezintermedierea. Rezultatul acestei evoluții a fost și stimularea consolidării sectorului bancar în zona euro.

Progresul tehnologic a fost de asemenea un factor determinant al schimbărilor din sectorul bancar, contribuind la extinderea ariei geografice a activității băncilor prin canale electronice.

Beneficiile sunt însă inegale, deoarece numai băncile mari au justificarea minimă pentru investiții de amploare în tehnologie. Din punct de vedere strategic, aceasta vine să întărească tendința de creare a unor instituții mari, consolidate.

Mediul macroeconomic a contribuit de asemenea la consolidare. În anii '90 ratele favorabile ale dobânzii, valorile mari pe piețele bursiere și rata înaltă de creștere economică au făcut ca băncile să înregistreze profituri mari și să-și constituie rezerve importante, folosite ulterior la finanțarea extinderii și achizițiilor. Un efect contrar, de proporție similară, l-a avut încetinirea creșterii economice din perioada 2001-2003, care a dus la reducerea fuziunilor și achizițiilor.

Sectorul bancar ca atare a fost un factor important în procesul consolidării sale, generând necesitatea unei dezvoltări continue.

Cu toate că o evaluare clară este dificilă, unii indicatori, cum ar fi numărul de sucursale pe cap de locuitor, sugerează că băncile din unele țări au dorit să reducă capacitățile excedentare și să-și mărească cota de piață. Acest fapt este evidențiat de un sondaj efectuat în 2004 cu privire la strategiile băncilor mari.

Studiile¹ caracteristicilor firmelor implicate în activitatea de fuzionare și achiziții susțin în general punctul de vedere că urmărirea obținerii unor avantaje prin eficiența a motivat consolidarea, cu condiția ca administrația firmei achizițoare să fi fost mai eficientă în minimizarea costurilor decât cea a firmei țintă (achiziționate).

Rezultatele analizelor empirice sugerează că economiile de scală ar fi putut să fie una din motivațiile consolidării pentru firmele de servicii financiare mici și mijlocii în anii '90. Aceasta, deoarece economiile de scală permit instituțiilor financiare să realizeze o sinergie operațională și de cost și să-și sporească valoarea de franciză.

Procesul de consolidare a dus la creșterea dimensiunii unei instituții medii și este deosebit de evident la instituțiile mari (de la 45% din active în 1997 la aproape 60% în 2003).

Nivelul de concentrare a pieței oferă o măsură a competiției în cadrul acesteia prin faptul că indică gradul de capacitate a băncilor mari de a controla piața. Concentrarea a crescut în toate țările din zona euro începând cu mijlocul anilor '90. În special în țările mai mici din zonă, cota de piață a celor mai mari cinci instituții de credit depășește în general 60%. Definiția pieței se schimbă însă treptat de la națională la zona euro, ca urmare a integrării financiare crescânde. Cu toată consolidarea crescută, nivelul de competitivitate din sectorul bancar din zona euro nu a fost afectat.

¹ Consolidation and diversification in the euro area banking sector – European Central Bank, Monthly Bulletin No. 5/2005

O preocupare o constituie problemă dacă un grad înalt de concentrare poate avea drept consecință reducerea volumului creditului acordat întreprinderilor mici, ținând seama de faptul că economia zonei euro se bazează în mare măsură pe sectorul întreprinderilor mici și mijlocii.

Rezultatele empirice nu evidențiază efecte negative datorită surselor alternative de finanțare, a intrării pe piață a unor noi operatori sau a îmbunătățirii capacității băncilor (prin fuziuni sau achiziții) de a evalua potențialul risc prezentat de debitori.

Probabil cel mai important este faptul că procesul de consolidare și concentrare ar putea afecta mecanismul de transmisie, dacă produce schimbări în comportamentul băncilor sau în funcționarea piețelor financiare. Consolidarea transfrontalieră și piețele financiare mai integrate, alături de alți factori, pot spori viteza de transmisie și predictibilitatea politicii monetare, favorabile atât pentru politica monetară, cât și pentru consumatori. Totuși, consolidarea poate genera și un risc de lichiditate agregat mai mare și poate determină creșterea necesarului agregat de lichiditate, dacă piața monetară își epuizează lichiditatea pentru formarea rezervelor interne, caz care poate interveni când refinanțarea este foarte costisitoare. În plus, dacă băncile mai mari ar avea capacitatea de a influența mai puternic piața, ratele dobânzii ar putea deveni mai volatile.

În realitate însă, prin Uniunea Economică și Monetară și introducerea euro, care au contribuit la crearea unor piețe monetare și de capital tot mai integrate, efectele consolidării asupra competiției sunt reduse prin creșterea dimensiunii pieței și a numărului de participanți. În decursul ultimilor zece ani, băncile din zona euro au făcut față cu bine unor șocuri externe, chiar dacă bănci individuale s-au aflat în situații dificile. În general, randamentul capitalului a fost stabil, iar rezervele pentru creditele neperformante au rămas în limitele multianuale. Într-o oarecare măsură, consolidarea a contribuit la rezistența sectorului bancar din zona euro, prin faptul că instituțiile mai slabe au fost achiziționate de către concurenți mai mari și mai puternici.

În zona euro, băncile mai mari par a fi mai eficiente din punct de vedere al costului și mai profitabile decât cele mici. De exemplu, în 2003, raportul cost/venit a fost de 66% pentru băncile mari și de 69,8% pentru băncile mici. De asemenea, randamentul capitalului a fost de 7,93% pentru băncile mari și de numai 5,83% pentru cele mici. În timp, aceste diferențe pot constitui un indiciu al contribuției consolidării la creșterea eficienței sistemului financiar.

Consolidarea în cadrul sectorului, în special a *bankassurance*, pare a îmbunătăți rezultatele financiare (măsurate prin randamentul capitalului) în comparație cu totalitatea sectorului bancar din zona euro.

Studiile empirice sugerează că societățile de *bankassurance* favorizează diversificarea riscurilor de venit. În plus, a avut loc și o diversificare a surselor de venit în sectorul bancar.

În evaluarea posibilelor efecte ale procesului de consolidare și a evoluției conglomeratelor financiare asupra stabilității generale a sistemului financiar trebuie ținut seama de următoarele două aspecte principale:

- impactul asupra profilului de risc al instituțiilor individuale
- impactul asupra profilului de risc al sectorului financiar ca întreg.

Profilul de risc al instituțiilor individuale este influențat fie în sens pozitiv, fie negativ de consolidarea în cadrul sectorului. Din motive menționate mai sus, referitoare la rezultatele obținute, entitățile mari, cu activități diversificate, par a avea o capacitate mai mare de absorbție a șocurilor nesistemice. Cu toate acestea, asocierea în conglomerate poate constitui în sine o problemă: structurile complexe ale grupului pot fi mai dificil de administrat, mai puțin transparente și supuse mai ușor conflictului de interese și arbitrajului de reglementare. Efectele în totalitate sunt dificil de calibrat, deoarece aceste riscuri nu sunt ușor de agregat, cu toate că, în teorie, combinarea diferitelor activități financiare într-o singură instituție poate facilita gestionarea riscului.

Efectul consolidării asupra profilului de risc al sistemului financiar ca întreg sau asupra riscului sistemic depinde, în esență, de faptul dacă diversificarea riscului este mai eficientă prin băncile mari sau conglomerate, decât prin bănci mai mici. Este evident că importanța sistemică a conglomeratelor este mai mare, iar rezistența băncilor mari sau a conglomeratelor la șocurile specifice sectorului sau activității (socuri idiosincratice) crește o dată cu dimensiunea și cu lărgirea domeniului de activitate. Dacă, totuși, o instituție financiară mare ar ajunge în faliment, impactul ar putea fi mai puternic, mai extins din punct de vedere geografic și ar putea să afecteze mai multe domenii de activitate. Ca urmare, sectorul financiar ca întreg ar putea deveni mai puțin diversificat pe măsura ce conglomeratele financiare luate individual își diversifică mai mult domeniul de activitate și au expuneri la risc similare.

Este, deci, neclar ce efecte importante pot exercita grupurile financiare mari asupra stabilității financiare. Un rol important în acest sens îl au gestionarea corectă a riscului pe plan intern, existența unor sisteme de control și a unei supravegheri publice eficiente.

Consolidarea și diversificarea în cadrul sectorului sunt factori importanți în producerea schimbării climatului financiar din zona euro. Cu toate că acest proces contribuie probabil la creșterea eficienței generale a sistemului financiar, posibilele implicații asupra stabilității financiare trebuie mai atent analizate.

Perspectivile sistemului bancar și riscurile aferente

Având în vedere performanțele în ceea ce privește profiturile sectorului bancar în ultimii trei-patru ani, și luând în considerare faptul că profitabilitatea este de așteptat să se îmbunătățească în viitorul apropiat, vulnerabilitatea sectorului în fața diverselor perturbări s-a diminuat considerabil. Totuși, există încă riscuri chiar și cu această prognoză optimistă. Importanța riscurilor identificată în Raportul privind stabilitatea bancară din 2005 este posibil să se fi schimbat, iar noi riscuri ar putea să fi apărut¹. Aceasta pentru că s-au petrecut schimbări semnificative ale mediului macro-financiar în ultimul an, incluzând o revenire a dezvoltării la nivel macroeconomic, precum și în ceea ce privește o creștere a dobânzilor. Cu privire la potențialul cristalizării riscurilor externe asupra sectorului bancar din UE, semnele că dezvoltarea globală macroeconomică ar putea, treptat, să se distribuie în principalele zone economice este posibil să fi redus probabilitatea ca în următoarea perioadă să aibă loc o corecție abruptă a deficitelor de cont curent. Pe de altă parte, expunerile băncilor din UE la riscurile de creditare au crescut pe măsură ce împrumuturile au continuat să se înmulțească în timp ce provizioanele au scăzut, iar standardele de creditare nu au mai fost întărite. Noi împrumuturi către populație, pentru bunuri de consum și achiziții pentru locuințe demonstrează că presiunile de concurență au fost principalul factor care a determinat ca aceste condiții de creditare a populației să fie mai puțin restrictive atât pentru creditele ipotecare, cât și pentru cele de consum. În plus, în unele țări din UE zona non-euro o proporție semnificativă a împrumuturilor totale de la bănci către populație, dar și către sectorul privat, în general, este denominată în monede străine, ceea ce expune atât împrumutații cât și împrumutătorii la riscuri ce țin de modificările ratei de schimb, precum și de nivelul ratei de schimb. Totuși întărirea competiției pe piețele impotecare și posibila adoptare a regulilor noului accord Basel II sugerează că băncile au nevoie de o monitorizare mai atentă a riscurilor pe care și le asumă în sectorul împrumuturilor pe piața ipotecară.

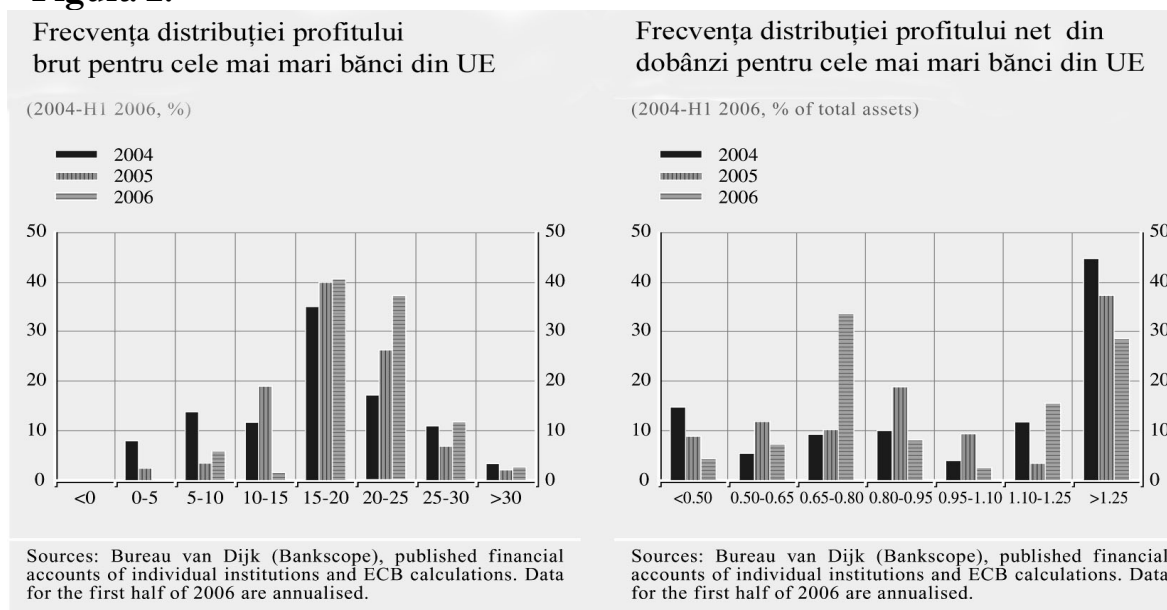
Condiții financiare ale marilor bănci din UE în prima jumătate din 2006

În prima parte a anului trecut, majoritatea băncilor mari din UE au raportat profituri în creștere. Principalii factori de întărire a profitabilității viitoare include creșterea împrumuturilor pe piețele de retail, majorarea comisioanelor, venituri mai mari din activitatea comercială. Poziția financiară a marilor bănci din UE a continuat să se îmbunătățească în primele șase luni din 2006, construind astfel o perspectivă pozitivă asupra performanței înregistrate în ultimii trei ani. Aceasta a

¹ ECB, EU banking sector stability, November 2006

fost facilitată în special de un mediu de operare favorabil în contextul creșterii economice din cele mai multe state membre ale Uniunii Europene, dar beneficiind și de condiții în piețele în creștere din America Latină, Europa de Est și Asia. Profitul mediu brut printre câteva bănci a crescut de la 18% în 2005 la 21% în prima jumătate din 2006.

Figura 2.

Profitabilitatea băncilor

Există o vastă literatură de specialitate referitoare la profitabilitatea băncilor. Majoritatea studiilor, însă, se concentrează asupra piețelor cu o prezență scăzută a băncilor străine. În plus, aceste studii ignoră faptul că băncile străine pot fi afectate diferit de anumiți factori în comparație cu băncile autohtone, precum și de factori suplimentari, cum ar fi condițiile din țara de origine și strategiile instituțiilor-mamă. Unul dintre puținele studii care se ocupă de această problemă este cel al lui Williams (1998a, 1998b, 2003), care elaborează un model empiric al factorilor determinanți ai profitului băncilor străine și testează o serie de ipoteze legate de profitabilitatea băncilor străine în Australia. Rezultatele arată că factorii interni nu aduc un plus de forță descriptivă modelului, chiar dacă oferă informații importante legate de deciziile de politică și strategie ale băncilor străine (Williams, 2003).

Din punct de vedere teoretic, profiturile băncilor străine pot fi influențate de mediul de afaceri din țările de origine, precum și de soliditatea și strategia instituțiilor-mamă. Acestea pot să implice atât costuri, cât și câștiguri pentru sectoarele bancare din țările Europei Centrale și de Est (ECE). Cel mai important

avantaj al proprietății străine este sensibilitatea mai scăzută a băncilor străine la condițiile din țara-gazdă și accesul mult mai bun pe piețele internaționale. Experiența pe plan internațional indică faptul că băncile-mamă devin creditor de ultimă instanță pentru sucursalele aflate în dificultate. De exemplu, banca belgiană KBC a recapitalizat sucursala sa poloneză Kredyt Bank și pe cea ungară K&H, când acestea din urmă au avut probleme. În cazul Kredyt Bank problemele au fost generate de creșterea rapidă a volumului creditelor, care a avut drept consecință sporirea volumului creditelor neperformante, în timp ce problemele în cazul K&H au fost cauzate de gestionarea frauduloasă.

În același timp, activitatea băncilor străine poate fi influențată negativ de rezultatele slabe sau de modificarea strategiei băncilor-mamă. Există două canale principale care trebuie luate în considerare. Primul, o bancă străină poate fi lichidată dacă banca-mamă se confruntă cu dificultăți și decide să închidă unele dintre sucursalele sale. Un exemplu recent al impactului problemelor băncii-mamă asupra băncilor străine care funcționează în țările ECE este retragerea Dresdner Bank din România și Cehia. Al doilea canal, conducerea băncilor internaționale aprobă alocarea de capital sucursalelor cu profitul cel mai înalt așteptat (de Haas & Naaborg, 2005). Ca urmare, chiar și sucursale străine profitabile pot fi închise pentru a realoca capitalul unui proiect și mai profitabil în altă țară. Impactul condițiilor din țara de origine asupra băncilor străine este mai ambiguu și nu poate fi ușor previzionat. De exemplu, dacă evoluția economică prezintă o tendință ascendentă în țara de origine, băncile-mamă pot avea numeroase oportunități profitabile în țară și astfel pot decide să aloce mai puțin capital sucursalelor. Totodată, o creștere economică puternică în țara de origine poate face băncile-mamă mai profitabile și mai capabile să-și dezvolte rețeaua de sucursale în străinătate.

În afară de mediul economic din țara de origine și de cel din țara-gazdă, alți factori pot avea un impact diferențiat asupra băncilor străine sau autohtone. Creșterea proprietății străine asupra băncilor în țările ECE a avut loc simultan cu sporirea concentrării pe piața bancară. Băncile străine au contribuit la gradul înalt de concentrare a pieței bancare prin două canale: (1) achiziționarea de către băncile străine a unor instituții locale și fuzionarea lor într-o singură instituție; (2) consolidarea instituțiilor bancare locale (autohtone) ca urmare a presiunilor de competiție din partea instituțiilor străine omoloage. Este, astfel, interesant de analizat dacă băncile locale și străine reacționează diferit la structura în schimbare a pieței. În plus, piețele de capital s-au dezvoltat considerabil în țările ECE, oferind firmelor surse alternative de finanțare. Ținând seama de faptul că băncile străine sunt adeseori acuzate că oferă servicii doar firmelor mari, este de presupus că profiturile băncilor străine scad odată cu dezvoltarea piețelor de capital.

O importanță deosebită o are modul de intrare pe piață a băncilor străine, făcând diferența între băncile străine care au preluat instituții existente și cele care au înființat instituții noi. Distincția este foarte importantă, deoarece există diferențe semnificative în ceea ce privește strategiile aplicate de aceste bănci. Sucursalele nou înființate ale băncilor străine, în general, oferă servicii unor corporații internaționale mari și, prin urmare, pot fi influențate într-o mai mare măsură de condițiile din țara de origine și de situația financiară a băncii-mamă decât cele create prin preluare, orientate mai mult spre servicii acordate persoanelor fizice.

Prezență semnificativă a investitorilor străini în sectorul bancar central și est-european

Sectoarele bancare din țările ECE sunt caracterizate printr-o prezență importantă a investitorilor străini. În Ungaria, Cehia și Estonia băncile străine controlează mai mult de 80% din totalul capitalului bancar. Cele mai importante cinci bănci străine sunt KBC Bank, Erste Bank, HVB Group, Société Générale și Unicredito Italiano. Se poate observa o oarecare specializare regională între băncile străine. Băncile mari din Țările Scandinave practic monopolizează piețele bancare din Țările Baltice, băncile grecești s-au instalat doar în țările Balcanice, iar băncile austriece dețin o parte importantă a activelor bancare în toate țările ECE. De asemenea, există câteva exemple de bănci din țările ECE care au participații la bănci din alte țări ECE (OTP din Ungaria a achiziționat bănci în Bulgaria și Slovacia și Parex din Letonia a preluat AB Industrijos Bankas din Lituania). Se constată astfel, că băncile străine preferă să intre pe piețele unor țări al căror climat politic și social le sunt cel mai bine cunoscut, cu a căror cultură sunt familiarizate.

Intrarea băncilor străine pe piețele bancare din țările ECE nu a fost întotdeauna ușoară.

La începutul anilor 90, doar puține bănci străine au intrat pe aceste piețe, înființând instituții noi. Aceasta, din două motive: lipsa sprijinului acordat proprietății băncilor străine în țările ECE și lipsa de atractivitate pentru aceste țări înainte de aplicarea reformelor structurale. Băncile noi au fost create după pătrunderea firmelor străine în țările ECE și au efectuat cu precădere operațiuni pentru aceste firme, căutând în același timp noi posibilități pe piețele locale. Băncile nou create s-au dezvoltat rapid în țările ECE și au achiziționat bănci autohtone mari pe măsură ce s-a derulat procesul de privatizare. Bulgaria și România au manifestat reticență în privatizarea băncilor lor către investitori strategici străini și numai crizele bancare le-au determinat să-și

regândească strategia. Crizele bancare au avut loc în Bulgaria în 1996-1997 și în România în 1998-1999.

Crizele au fost generate de aceiași factori: restricții bugetare ne semnificative, legislație neadecvată și fluxuri practic nelimitate de lichidități din partea băncilor centrale. Înainte de criză, băncile mari de stat acordau credite întreprinderilor de stat ineficiente și care erau refinanțate aproape automat de banca centrală. Când banca centrală a decis să pună capăt acestei practici, multe bănci mari s-au aflat în situații dificile. După recapitalizări costisitoare, autoritățile au început procesul de privatizare, cu participarea activă a investitorilor străini. S-a observat de mult că în țările dezvoltate băncile străine înregistrează o profitabilitate mai scăzută decât competitorii locali, spre deosebire de economiile în tranziție. Multe dintre studiile recente iau în considerare ponderea mare a băncilor străine în deținerea de active în țările în tranziție și includ caracteristica de proprietate ca unul dintre factorii determinanți ai profitabilității (printre care, Bonin și alții, 2005; Majnoni și alții, 2003). Totuși, majoritatea acestor studii pornesc de la ipoteza că profitabilitatea băncilor autohtone și străine este influențată de aceiași factori. Ca urmare, analizele sunt efectuate pe date panel. În realitate, în afară de competiția cu băncile locale din țările gazdă, băncile străine pot face parte din instituții multinaționale, fiind astfel influențate de condițiile economice (*business conditions*) din țara de origine și de strategiile băncilor-mamă. Unicele studii care iau în considerare factorii internaționali ca determinând profitul băncilor străine sunt cele ale lui Williams (1998a, 1998b, 2003), care analizează câteva ipoteze privind profitabilitatea băncilor străine în Australia. Rezultatele arată că factorii locali amplifică ne semnificativ forța descriptivă a modelului (*limited descriptive power*), chiar dacă oferă date importante legate de deciziile de strategie și politică a băncilor străine.

O serie de studii analizează relația între rata de creștere a activelor și profitabilitate. Se poate presupune că o bancă eficientă va scădea prețurile, câștigând astfel un segment suplimentar de piață, sau poate să aleagă profitul crescut, renunțând la posibilitatea de creștere (Goddard și alții, 2004). Aceasta este o problemă deosebit de importantă pentru băncile străine care sunt interesate să câștige un segment mai mare de piață. Câteva studii arată că băncile străine care funcționează în țări în tranziție sau în curs de dezvoltare au o rată mai înaltă și mai puțin volatilă de creștere a volumului creditelor, chiar și în perioade de criză (de Haas și Lelyveld, 2005).

DeYoung și Nolle (1996) analizează direct relația dintre creșterea volumului activelor și profitabilitatea băncilor străine în SUA și concluzionează că băncile străine au considerat ca prioritară dezvoltarea în locul profitabilității.

În analiza băncilor străine este important să se ia în considerare perioada de tranziție, care facilitează înțelegerea faptului dacă profitabilitatea mai înaltă/mai

scăzută a băncilor străine este dobândită sau creată. Studiile în domeniu constată că băncile vizate pentru preluare de către bănci străine înregistrau o profitabilitate mai scăzută înaintea achiziționării, în timpul perioadei de tranziție și mult timp după schimbarea proprietății.

Dimpotrivă, rezultatele studiului lui Majnoni și alții (2003), care nu iau în considerare anii dinainte de achiziție, arată că profitabilitatea băncilor ungare a crescut în primii patru ani după achiziționarea de către investitorii străini și rămâne pozitivă pe termen lung.

De Haas și Naaborg (2005) fac o analiză a băncilor străine în economiile în tranziție, bazată pe un sondaj realizat între conducătorii băncilor străine-mamă, ai celor afiliate și reprezentanții băncilor centrale din țările ECE. Ei prezintă o serie de canale prin care condițiile din țara de origine pot influența profitabilitatea sucursalelor din străinătate. De exemplu, banca centrală a Poloniei subliniază că, datorită situației economice dificile din Germania, unele bănci germane au transferat profiturile realizate de sucursale la băncile-mamă prin dividende extrem de mari. Banca centrală a Ungariei menționează scenariul în care datorită problemelor de pe piețele din țara de origine, băncile străine au evitat să sprijine cu capital sucursalele din străinătate. Mai mult, majorarea primei de risc de către banca-mamă a dus la creșterea costului de finanțare pentru sucursalele din străinătate.

Literatura de specialitate referitoare la profitabilitatea băncilor este strâns legată de cea privind factorii determinanți ai marjei ratei dobânzii nete. Martinez Peria și Mody (2004)¹ analizează impactul gradului înalt al proprietății străine și creșterea simultană a concentrării în sectorul bancar asupra marjei ratei dobânzii. Rezultatul arată că în special instituțiile bancare nou-create percep dobânzi mai scăzute. Una dintre constatările cele mai importante este reacția diferită la aceleași evoluții ale pieței: o concentrare crescută a pieței lărgeste marja ratelor dobânzii mai mult în cazul băncilor autohtone.

În ceea ce privește problema dacă băncile autohtone și cele străine sunt influențate în același mod de condițiile macroeconomice din țara-gazdă, se poate spune că unul dintre avantajele proprietății străine este senzitivitatea mai scăzută. Creșterea PIB, inflația și modificarea ratei cursului de schimb real efectiv din țara gazdă reprezintă variabile ce pot ajuta la verificarea ipotezei de mai sus. După cum era de așteptat, băncile autohtone reacționează pozitiv la ciclurile economice, iar efectul este semnificativ la nivelul de 1%. Se constată că băncile străine nu sunt influențate de ciclurile economice din țările-gazdă. Mai mult, rata creșterii PIB influențează profitabilitatea băncilor nou-create în mod contraciclic.

¹ Martinez Peria, M. S. , Mody, A., 2004. How foreign participation and market concentration impact bank spreads : evidence from Latin America. *Journal of Money, Credit and Banking*, vol. 36, No. 3, 511-537.

Băncile străine și autohtone reacționează diferit în ceea ce privește alte variabile macroeconomice. Profiturile băncilor autohtone nu sunt influențate de inflație, spre deosebire de relația pozitivă dintre randamentul activelor băncilor nou-create și inflație.

Toate băncile, cu excepția celor nou-înființate, reacționează pozitiv la modificările cursului de schimb real efectiv. Previzionarea direcției acestei poziții din bilanțurile băncilor este dificilă, deoarece activele și pasivele în valută erau în proporții egale, în majoritatea țărilor. Având în vedere că date privind scadențele acestora nu au fost disponibile, precum și faptul că o mare parte a activelor și pasivelor erau denuminate în valută, efectul real al variațiilor cursului de schimb a fost imprevizibil. Motivul pentru care băncile nou create nu sunt influențate de fluctuațiile cursului de schimb poate fi utilizarea unor instrumente de protejare împotriva riscului valutar.

Pe de altă parte se constată că băncile străine din țările ECE nu sunt influențate de condițiile economice din țările de origine. De asemenea, o marja scăzută a ratei dobânzii nete indică existența unei competiții strânse și nu o profitabilitate scăzută.

Creșterea nivelului proprietății străine în țările ECE s-a desfășurat în paralel cu concentrarea pieței bancare. Un grad mai înalt de concentrare a pieței duce la un comportament de competiție scăzută ale băncilor și la o profitabilitate crescută. Se observă diferențe în reacția băncilor străine și cele autohtone. Băncile autohtone înregistrează profituri mai mari pe piețe cu un grad mai înalt de concentrare.

În ceea ce privește influența evoluției pieței de capital asupra profiturilor băncilor străine și a celor autohtone, se poate spune că piețele de capital au o funcție complementară sau de substituție pentru sectorul bancar. Pe de-o parte, teorema Miller-Modigliani stabilește că finanțarea datoriei și a capitalului sunt doar substituții în absența taxelor și a costurilor falimentelor. Ca urmare, se poate preconiza un impact negativ al piețelor de capital adânci asupra profiturilor băncilor (efectul substituției). Pe de altă parte, pe măsură ce piețele de capital se dezvoltă, băncile pot obține mai multe informații despre clienți, ceea ce facilitează selectarea și monitorizarea acestora din urmă. Prin urmare, piețele de capital adânci pot reduce problemele generate de selecția greșită și de hazardul moral, mărin profiturile băncilor (efectul complementar).

Stabilitatea sistemului bancar

Sectorul bancar are o importanță deosebită pentru stabilitatea sistemelor financiare. În economiile importante, precum cele ale Statelor Unite și zonei euro,

sectorul bancar a fost supus unor schimbări structurale semnificative¹. De exemplu, consolidarea sistemului bancar din Statele Unite și Europa s-a produs încă din anii '90, tot în aceeași perioadă fiind înființate instituțiile complexe de mari dimensiuni. Instituirea condițiilor pentru piața unică a serviciilor financiare din Uniunea Europeană, concomitent cu Uniunea Monetară Europeană, a marcat progresul către integrarea bancară. Aceste schimbări structurale au avut ca efect accentuarea complexității în ceea ce privește monitorizarea sistemului bancar. În Europa, de exemplu, s-a pus problema referitoare la implementarea supravegherii macroprudențiale în contextual supravegherii bancare la nivel național.

În ciuda faptului că expunerile interbancare sunt mai ridicate în zona euro, sistemul bancar din Statele Unite pare mai expus efectelor de contagiune a riscului. Pe de altă parte, riscul mai redus de propagare în rândul băncilor europene se datorează în principal legăturilor transfrontaliere mai puțin solide. Legăturile la nivel național din Franța, Germania și Italia sunt asemănătoare cu cele din Statele Unite. Ceea ce înseamnă că integrarea bancară în Europa ar putea conduce, în viitor, la un risc mai ridicat de propagare la nivel transfrontalier, sistemul bancar al Statelor Unite al cărui nivel de integrare este mai avansat reprezentând un semn de referință în acest sens. Totodată, probabilitățile de propagare la nivel transfrontalier tind să fie mai reduse decât cele la nivel intern, deși această diferență este relevantă din punct de vedere statistic doar în cazul câtorva țări. De exemplu, în cazul băncilor din numeroase țări, precum Franța, Germania, Olanda și Spania, legăturile transfrontaliere extreme nu se pot distinge din punct de vedere statistic de cele la nivel intern. În schimb, efectele pe care băncile din aceste țări le au asupra băncilor din țările mai mici (Finlanda, Grecia, Irlanda sau Portugalia) au tendința să fie semnificativ mai reduse decât efectele pe care le produc asupra propriilor bănci. Prin urmare, țările mai mici care sunt situate la o depărtare semnificativă de centrul Europei par să fie mai izolate de efectele de propagare la nivel transfrontalier european.

În schimb, efectele șocurilor macro asupra sistemelor bancare sunt asemănătoare în zona euro și în Statele Unite și ilustrează relevanța riscurilor agregate pentru stabilitatea sistemului bancar. În timp ce indicii pieței bursiere pot fi și indicatori ai riscului agregat, ecarturile obligațiunilor cu randamente superioare înglobează un risc sistemic extrem pentru băncile care nu au suficiente resurse, atât din Europa, cât și din Statele Unite. Pe de altă parte, testele de stabilitate structurală pentru acești indicatori indică faptul că riscul sistemic, atât în forma propagărilor la nivel interbancar, cât și în forma riscului agregat, s-a intensificat atât în Europa, cât și în Statele Unite. Testele efectuate stabilesc punctele de inflexiune din a doua jumătate a anilor '90, dar ilustrările grafice ale

¹ Banking System Stability – A Cross-Atlantic Perspective, Working Paper Series, European Central Bank, No. 527, septembrie 2005

măsurilor de dependență extremă arată că acest proces a fost rezultatul evoluțiilor înregistrate de-a lungul timpului. În Europa, acest proces s-a produs treptat, în conformitate cu așteptările din timpul procesului de integrare financiară care evoluează lent. Ceea ce este interesant este faptul că introducerea monedei euro în 1999 pare să nu fi avut nici un efect sau doar un efect reducător asupra riscului referitor la sistemul bancar în zona euro. Acest fenomen poate fi explicat prin posibilitatea ca acele canale de transmitere a crizelor mai accentuate la nivel transfrontalier prin intermediul unei piețe monetare unice să fie contrabalansate de repartizarea mai eficientă a riscului și de abilitatea mai pronunțată de absorbție a șocurilor de către piețele dezvoltate.

Tranzacția secolului: fuziunea ABN Amro cu Barclays

Sistemul bancar european este în continuare fragmentat, iar băncile trebuie să urmărească fuziunile paneuropene pentru a împiedica o eventuală preluare de către băncile concurente din SUA, Japonia și China. Fragmentarea curentă a sectorului băncilor de retail va face din băncile din Europa o pradă ușoară. Consolidările în străinătate sunt o condiție pentru a menține un sector bancar european puternic. ABN Amro, cea mai mare bancă din Olanda, are o strategie de extindere în străinătate, în special în Italia, în timp ce comisioanele de pe piața locală sunt printre cele mai scăzute din zonă. De menționat că ABN Amro a câștigat controlul asupra băncii Antonveneta, fiind cea de-a cincea preluare ca mărime din Europa după 1998. Pe de altă parte, în aprilie 2007, s-a anunțat **tranzacția secolului**: ABN Amro și banca britanică Barclays au anunțat că fuzionează, creând astfel a doua companie bancară europeană ca mărime și a cincea în topul mondial, cu 220 000 de angajați și 47 de milioane de clienți. Barclays ar urma să plătească 67 miliarde de euro, după luni de discuții cu ABN Amro. Fuziunea va duce la concedierea a 12.800 de angajați. Amintim că mai multe bănci s-au bătut să fuzioneze cu ABN Amro. Noua bancă, cu un capital de peste 140 de miliarde de euro, va avea sediul central la Amsterdam. Propunerea Barclays a fost făcută după ce ABN Amro a fost implicată într-o bătălie dură cu fondul de hedging The Children's Investment Fund (TCI) privind o posibilă divizare a băncii. Printre obiectivele discutate de reprezentanții celor două bănci se numără listarea noului grup financiar la London Stock Exchange și folosirea băncii centrale olandeze ca principala instituție de reglementare. Barclays, a treia mare bancă britanică, are o prezență semnificativă pe piețele din Europa și Asia, iar ABN, principala banca olandeză, deține rețele importante de retail în SUA, Brazilia și Italia. Mai multe grupuri financiare importante, precum ING, din Olanda, care controlează 5,5% din drepturile de vot ale ABN Amro, BBVA, din

Spania, și BNP Paribas, din Franța, își exprimaseră interesul pentru o fuziune sau pentru preluarea unor active deținute de ABN în străinătate.

Însă imediat după anunțul făcut de ABN Amro și Barclays, un consorțiu bancar condus de Royal Bank of Scotland a făcut o contra-ofertă. Acesta a anunțat că oferă 76 de miliarde de euro pentru ABN Amro, cu peste 12 miliarde euro mai mult decât oferta de preluare făcută anterior de Barclays. Din consorțiu mai fac parte Fortis și Santander. Prețul oferit pentru o acțiune ABN este de 39 de euro, iar oferta constă în 70% cash și 30% în acțiuni Royal Bank of Scotland.

Bibliografie:

Berger, Allen N., Qinglei Dai, Steven Ongena, and David C. Smith, 2003, "To What Extent Will the Banking Industry Be Globalized? A Study of Bank Nationality and Reach in 20 European Nations," *Journal of Banking & Finance*, Vol. 27 (March), pp.383–415.

Berger, Allen N., Qinglei Dai, Steven Ongena, and David C. Smith, 2003, "To What Extent Will the Banking Industry Be Globalized? A Study of Bank Nationality and Reach in 20 European Nations," *Journal of Banking & Finance*, Vol. 27 (March), pp.383–415.

Berger, Allen N., Qinglei Dai, Steven Ongena, and David C. Smith, 2003, "To What Extent Will the Banking Industry Be Globalized? A Study of Bank Nationality and Reach in 20 European Nations," *Journal of Banking & Finance*, Vol. 27 (March), pp.383–415.

Bonin, J.P., Hasan, I., Wachtel, P., 2005. Bank performance, efficiency and ownership in transition countries. *Journal of Banking and Finance*, 29, 31-53. ; Majnoni, G., Shankar, R., Varhegyi, E., 2003. The dynamics of foreign bank ownership. Evidence from Hungary. World Bank Policy Research Working Paper No 3114.

De Haas, R and I. Naaborg, 2005. Internal capital markets in multinational banks: implications for European transition countries. DNB Working Paper No. 51.

De Haas, R and I. van Lelyveld, 2005. Foreign banks and credit stability in Central and Eastern Europe: friends or foes? Forthcoming in the *Journal of Banking and Finance*.

DeYoung, R., Nolle, D., 1996. Foreign-owned banks in the United States: earning market share or buying it? *Journal of Money, Credit and Banking*, Vol. 28, No. 4, Part 1, 622-636.

Evidence from Hungary. World Bank Policy Research Working Paper No 3114.

Gieve, Sir John, 2006a, "Financial System Risks in the United Kingdom—Issues and Challenges," *Bank of England Quarterly Bulletin* (Third Quarter), pp.337–41.

Gilbert, R., 1984. Bank market structure and competition: a survey. *Journal of Money, Credit, and Banking* 16, 617-660.

Goddard, J., Molyneux, P., Wilson, J.O.S., 2004, Dynamics of Growth and Profitability in banking, *Journal of Money, Credit and Banking*, vol. 36, No. 6, 1069-1090, NBER

Goldberg, L.S., 2001. When is U.S. bank lending to emerging markets volatile?" Working Paper 8209

Majnoni, G., Shankar, R., Varhegyi, E., 2003. The dynamics of foreign bank ownership.

Martinez Peria, M. S. , Mody, A., 2004. How foreign participation and market concentration impact bank spreads : evidence from Latin America. *Journal of Money, Credit and Banking*, vol. 36, No. 3, 511-537.

Molyneux, P., Seth, R., 1998. Foreign banks, profits and commercial credit extension in

Olena Havrylchyk, Emilia Jurzyk . Profitability of foreign banks in Central and Eastern Europe: does the entry mode matter? . *Bank of Finland, Discussion Paper Nr. 5/2006*

Williams, B., 1998a. Factors affecting the performance of foreign-owned banks in Australia : a cross-sectional study. *Journal of Banking and Finance* 22, 197-219.

Williams, B., 1998b. A pooled study of the profits and size of foreign banks in Australia. *Journal of Multinational Financial Management* 8, 211-231.

Williams, B., 2003. Domestic and international determinants of bank profits: foreign banks in Australia. *Journal of Banking and Finance* 27, 1185-1210.

Williams, B., 2003. Domestic and international determinants of bank profits: foreign banks in Australia. *Journal of Banking and Finance* 27, 1185-1210.